

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése. — A lentermelésről. **Bene József**. — Eleven sövény vagy kerítésről. **Tatár Lőrincz**. — Az orsz. magyar gazd. egyesület közgyűlése. — Értesítés. — Egyleti mozgalmak: Vá. ülés martius hó 11-én. — Vásári tudósítás. — Lókiállítás Budapesten. — Személyi hírek. — Szeged elpusztulása. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése folyó martius hó 12-én tartott meg a kolozsvári tanácsház nagy termében számos érdeklődő tagtárs jelenlétében és miután a részletes jegyzőkönyvet csak közelebbi számunk mellékletéül hozhatjuk; addig is kötelességünknek tartjuk az érdekes gyűlés főbb mozzanatairól röviden referálni.

Elnök **Tisza László** magvas megnyitó beszéde nagy tetszéssel fogadtatván, utánna alelnök **Báró Huszár Sándor** kérészt és kijelenti, hogy az alelnöki tisztről végleg lemondani kénytelen, a tagoknak szives támogatásukért, az egyleti tisztviselőknek tapasztalt rokonszenves közreműködésükért őszinte köszönetet mond és kijelenti, hogy az egyletnek mindeukor munkás tagja fog maradni. Elnök nem ezen minőségében, hanem mint az egylet igénytelen munkása emlékezik meg **Báró Huszár** érdemeiről, ki nagyon sokszor egyedül vitte az ügyvezetés terheit és indítványozza, hogy hálás elismerés jeléül **Báró Huszár Sándor** az erdélyi gazdasági egylet tiszteletbeli elnökévé választassék, mit a közgyűlés lelkes és szünni nem akaró éljenzéssel hagyott helyben! E kegyeletes tény után a titkári, pénztárnoki és pénztárvizsgáló bizottság jelentései, valamint a költségvetés is tudomásul szolgáltak, illetőleg elfogadtattak. Időnyeres tekintetéből a választás azonnali megejtése határozatott, a közgyűlés rövid időre felfüggesztetett és két szavazatszedő bizottság közül egy az elnökségre, a másik

a választmányra beadott szavazatokat vette át. A gyűlés újbóli felvétele után következő tárgyak mind a választmányi javaslatok értelmében lettek elfogadva. Az erdélyi ügyekben összehívott enquete tárgyában még kiküldendő két tagot közgyűlés **Hilibi Gál János** és **Bokros Elek** urak személyeikben megválasztotta és minster ő exját egyttal felkéri, hogy mint műszaki szakértőt **Vellis Lajos** mérnök urat is meghívni sziveskedjék. A tagok javára három biztosító társulat által felajánlott kedvezményi szerződés elviteg elfogadtatván a társulatok részletes tarifa beadására lesznek felszólítandók. Ő Felsegeik ezüst lakodalma alkalmából egyletünk akként fog tisztelegni, hogy az országos magyar gazdasági egyesület küldöttségéhez fog csatlakozni. A tervbe vett gazdasági gép- és eszköz sorsjáték 15,000 darab 50 kros sorjegygyel csak akkor lesz még ez évben foganatosítható, ha egy hiteles czég a sorsjegykészletet szilárd számlára átveszi, a kincstár pedig az illetéket elengedi. Egyletünk 25 éves fennállásának évfordulója az által lesz a részben elhalt nemes alapítók emlékéhez is legméltóbban megünnepeelve, ha az erdélyi országrészben felállítandó vinczellérképezdénél két 100—100 frtos ösztöndíj lesz erdélyrészi ifjak számára rendszeresítve, de addig is, mig e képezde létesülhet, más hasoncélú intézetnél lesz szűkebb hazánk az egylet által kijelendő két fiának kiadandó. Egyleti kiállítási alap megteremtése érdekében az évenként rendeztetni szokott jótékony célú állami sorsjáték tiszta jövedelme egy részének átengedését fogja a közgyűlés a pénzügyministeriumnál kérelmezni vagy még 1879-re, vagy esetleg 1880-ra. A kerti vállalatok felhagyása iránti **Ladányi-féle** indítványra határozatott, hogy közgyűlés hajlandó különösebben a köztelekkel felhagyni, ha sem az egylet, sem a czél ez által hátrányt nem szenved. Ebből folyólag az igazgató választmány utasított, hogy egy vizsgáló bizottságot küldjön ki, mely jelentést tegyen és ahhoz képest a kormánnyal, intézetekkel vagy társulatokkal értekezletet és alkudozásokat kezdjen, melyek nyomán, ha kedvező eredmény-

nyel biztatván végleges határozatra lesz szükség, e célból külön rendkívüli közgyűlés hívassék össze. Érdemes pomologunk Kronstädter (Brassai) Józsefet a közgyűlés tiszteletbeli taggá választotta; Gróf Schweinitz Gyulának pedig az egylet érdekében kifejtett fáradhatatlan, szakavatott és sikerdús munkásságáért köszönetet mondott. A szavazatszedő bizottságok jelentéseiket beadván a majdnem egyhangú választás eredménye a következő: elnök Tisza László, I. alelnök Szabó József, II. alelnök Bárány Jósika Sámuel; igazgató választmányi tagok: Barcsay Domokos, Berde Áron, Békéssy Károly, Bárány Ernő, id. Bodor Pál, Dávid Antal, Eöry Tivadar, Filep István, Girsik János, Hutlesz Károly, K. Papp Miklós, Ritter Gusztáv, Szentgyörgyi Lajos, Schilling Rudolf, Sárosy Pál, Szabó Sámuel, Szenkovich Márton, Szigethy Miklós, Gróf Schweinitz Gyula, Tóth Zsigmond, Tuba Lajos, Végh Bertalan, Vörös Sándor és Walter Lajos. Elnök rövid köszönete után már a gyűlést bezárni készült, midőn a szegedi szerencsétlenség első távirati híre megérkezett. A megrendítő esemény hatása alatt elnök gyűlést indítványozott, melyhez többek egyhangulag elfogadott javaslatára az egylet 300 frttal járult; (a részletes kimutatást más helyen közöljük) a 607 frtra szaporodott összeg azonnal távívattal a belügyministeriumhoz felküldetett.

Ezután a közgyűlés eloszlott. —

A lentermelésről.

A közelebbi időben megindult házi-ipar mozgalom egyik előmozdítója bizonyára a lentermelés felkarolása. A gazdákon áll tehát, hogy ezen irányu törekvéseikkel életet adjanak a leniparnak, hogy külföldről évenként behozott több millió forintnyi vászon hazánkból kiszoríttassék. Egészségesebb alapra jutunk társadalmi életünkkel, ha e téren is egymást támogatjuk azáltal, hogy a gazda lentermékéért, a munkás szövetségszolgálatáért és a munkás az iparos és kereskedőnek árucikkeiért kéztől-kézre vándoroltatja ugyanazon pénzt, a helyett, hogy csak idegeneket hizlaljunk vele.

A lentermelés nem új dolog hazánknban, csak hogy az okszerűség teljesen hiányzott s hiányzik ma is. Eddig a főczél a magnyerése volt s a szalat legfeljebb házilag durva vásznakra dolgozták fel, míg találunk oly vidéket is, hol patakok dugására fordítják s a magból olajat sajtolnak bőséges ételek készítéséhez, holott mai napon abból is nem megvetendő összeget kaphatnának be gazdáink a lenbevaltó intézetnél. Alig négy hónapi tenyészése alatt, jövedelmezésre nézve versenyeznek értékesebb gabonáinkkal, melyek pedig tenyészésükre csaknem két évet kívánnak. Ez állítást eléggé bizonyítják a székelyföldön a közelebbi két évben tett kísérletek. Ugyanis csak egyet említek fel a kísérletek közül. Egy jeles gazdánk 1200 □ öl területről nyert lenből 15 metermázsáért kapott 60 frtot s a 4 hectoliter magot csak 10 frttal számítva hectoliterenként, 100 forintot tesz a bevétel. E mellett a háziasszony számára is hagyott vissza a lentermésből.

A fentebbi okokból kiindulva nem tartom feleslegesnek a lentermelés alapelveit e lapok útján a t. közönség előtt feljuttatni.*)

Növénytanilag a len külön természetes családot képez s több fajai és válfajai közül a közönséges kékvirágu zárttoku len bir valódi értékkel, mert magja kopácsolás nélkül nem hull ki, szára pedig egy meterre is megnő, mint ezt az 1876 és 77-ik évi számos kísérletek itt a székelyföldön megmutatták.

Eghajlat tekintetében a mérsékelt vidékeket kedveli, mely e mellett késői fagyoknak nincs kitéve. Ide számítandók hazánk erdős vidékei, megjegyezvén, hogy a hol kései fagyok fordulnak elő, a vetéssel késni kell. Az erdős völgyek, folyammenti berkek harmatot bőven szolgáltatnak számára száraz években és a szelek lenyomásától megvédik.

Talajt illetőleg a mély rétegu agyagos homokföld legalkalmasabb számára minthogy gyökereit mélyen szereti bocsátani. Szikes és vizes altalaj teljesen alkalmatlan, míg a többi talajfélékben, ha nem is diszlik, de megterem.

A földnek minősége s mélysége legnagyobb befolyással van tenyészésére. Nagyon sovány és kövér föld ugy a szál jószágára, mint finomságára káros hatással van. Öserővel bíró, gyomtól tiszta föld értékes és keves munkálattal járó termést ad, mi a jövedelemre nagy befolyással van.

A talaj megmivelése lehető mélyen történjék 25—30 cmeterig, a mit rendszeren a megelőző növények alá előre elkészítünk, vagy ősszel hajtjuk végre, hogy a tél behatása alatt a felhozott éretlen föld termékenyüljön. Előre el nem készített föld hiányában igen jól sikerül tisztára mivelt törökbuza tarlóban, sőt kalászosok után is, ha aratás után a tarló aláforgattatik, hogy a gyom magvak kikeljenek még azon évben s ősszel a mély szántást megadjuk. Lőhertarló és friss törésben termesztett len legtisztább, ennél fogva legkevesebb kiadással is jár.

A talaj további elkészítéséhez járul még tavasszal egy sekély szántás, hogy a nedvesség ne szálljon el oly könnyedén, sőt jobb ennél csak minden irányu boronálás és hengerezés.

Minthogy a friss trágya csak a földi bolháknak szolgál tanyául s erőtlen durva rostot nevel: a soványabb földek trágyáztassanak keverék trágyával vagy egyéb trágyapótló szerrel pl. guano olajpogácsa s trágyalével vegyítve, vagy magára a trágyalé is stb., ha ugyan van. Fahamu csontliszttel vegyítve az elsőből 2-5 p. a másodikból fél metermázsá. Ha a trágyázás a föld mélyítésekor történik, ne kerüljön a trágya 8—10 cmeternél mélyebben.

A talaj előkészítése még ősszel megtörténvén, tavasszal kap egy porhanyító szántást sekélyen, de vetéskor a földet a kikelt gyomok kiirtása végett csak keményen megfogasoljuk. Könnyű talajoknál a fogasolást a hengerezés követi, ezt pedig a vetés és a magnak elfedése kereszt boronálással.***) Ezt, ha csak lehet egyes fogással eszközöljük, hogy kevés tapatas történjék.

*) Lásd a len mivelés részletes leírását „Erdélyi gazda”, 1871. év. 101 115 és 125 lapján. Szerk

**) Én magam tövis-boronával végeztem e munkát, hogy a mag egyenletesen kerüljön alá, a siker tökéletes volt. B. J.

A vetés idejét légcélszerűbben akkorra halasztjuk, midőn már a késői fagyoktól tartani nem lehet. A vetés lehetőleg május hónapban ne essék, mert magja tökéletlenül fejlődik és a szár is csak ritkán nő kellő hosszúságra a nyári szárazság miatt. Nagy szárazságban történt vetés ép oly hibás, mint a nedves időbeli, mindkét esetben a csirázás van kockáztatva.

A vetés egyenlő tömörsége itt leginkább megkívántatik, azért szélesesedést kell választanunk és a magot két részre osztva, azt a föld hosszában és szélességében ügyes vető által elszóratnunk.

A vetésnél három módozatot különböztetünk meg a szert a mint csupán magnyerésre, vagy ha egyszerre mag és szál nyerésére, vagy pedig csak szálnyerésre dolgozunk.

A magnak való vetés lehető gyéren történjék, hogy a lenszálak kellőleg elágazhassanak, erőteljes és sok magot teremjenek és az érés a nap szabad hatása alatt tökéletesen történjék. Itt a szál, durvaságánál fogva, csak másod rangú, mivel az olajanyag, mely a rost simaságát adja, mind a magba vándorol fel. Holdanként (1600 □ öltre) elég 1 hectoliter mag.

A csupán rostnyerés végett vetett lennek oly sűrűnek kell lennie, hogy a növények egymást árnyékolják és el ne ágasodjanak. Csak akkor nyerünk hosszú és finom rostot, melynek értéke is nagyobb. Vetőmag szükséglet catastrális holdjára 2—2½ hectoliter.

Van még egy módja a vetésnek, melyből szálát is, magot is nyerhetünk, midőn a magszükséglet 1½ hectoliter. Azonban ez épen oly hibás eljárás, mint a kétszeres termesztése.

A vetésre szánt mag megválasztása képezi a gazda biztosabb és nagyobb jövedelmét. Jó magnak nevezzük azt, mely legalább 2—3 éves. Ez idő alatt úgy a gyenge lenmagvak, mint a gyommagvak egy része is elveszti csiraképességét. Szagja fris, teste kicsiny, hosszukás, kissé görbe és zöldes hegyű. A honi lenmag (szász lenmag) mint a mely már elkorcsosult, nagy szemű, tapintata sovány, megrágva csekély olajszagot ad, színe sötét, markolata sovány. Ellenben az eredeti lenmag színe világos barna, fényes zsiros tapintatu, síkamlós és sulyos. A legkedveltebb vetőmag, mely a székelyföldre is hozott, a rigai, melyből meglehetősen készlet van most is.

A vetőmag legbiztosab próbája a csiráztatás, két darab gyapjurong közé téve és nedvesen tartva.

Továbbá a mag legyen tiszta gyommagvaktól, melyeket legkönnyebben a szítával ellátott lenmagrostákon lehet kitisztítani.

Igen fontos dolog még a lenmagnak időnkénti változtatása, mert bárha az eredeti lenmag kitünő magot terem is, de 4—5 év alatt teljesen elkorcsosul.

Gazdasági növényeink között a len egyike a legkényesebbeknek. Ellensége a meggyülemelő esővíz, mit vízvezető barázdákkal el kell távolítanunk. Fialat korában a földi balha egész táblákat pusztíthat, e balhát felhíntett gipsz segítségével pusztíthatjuk. A magzó lennek magját a lenbagoly pille hernyója emésztheti fel, ezt csak a hernyó felkeresése és megsemmisítése által kevesbithetjük. Igen sokat lendítünk a rova-

lok pusztításán, ha a földet nem hagyjuk göröngyösen, hogy tartózkodási helyeik ne legyen.

Legnagyobb ellensége a lennek a gyom. A fiatal növények 8—10 cmeternyi magasságban gyomláltassanak meg mezitlábos emberek által, hogy sarkukkal kárt ne tegyenek a vetésben. A munkások széllel szembe menjenek, hogy a letaposott lenszálak a szél által felállíthatassanak. Két legveszedelmesebb gyom a lenfojtó pippány (*Cuscuta epilinum*) és a kis szulák (*Convolvulus arvensis*.) A többiek, mint a gomborka, vetési mustár stb. nyüvéskor is kihányhatók, de még is jó a lent egyszerre mindentől megtisztítani.

Még egy igen nevezetes eljárás a len körül az ugynevezett lentámasztás. Hogy a finomabb lenet, szél és sebes eső földre ne nyomja, a földbe egymástól 3—4 ölnyi távra körülbelül 50 cmeter magas villa-alaku vékony pálczikákat dugunk. Ezekre hosszát ismét pálczikákat, emezekre pedig keresztbe vesszőcskéket rakunk ezt nevezik rácszatnak, melyen a lenszálak még keresztül nőnek és megtámaszkodnak. A rácszat magassága legfeljebb 30 cm., mit néhány nap alatt a len elér és ezen támaszték mellett magasabbra is nő, mint magára.

Váltógazdaságnál a lentermesztés belterjesebbé teszi gazdálkodásunkat, a mennyiben ugyanazon területről kora zöldtakarmányt is vehetünk le pl. takarmányrozst vagy zöldbükönnyt utánna jön a len, az előző növények alá kellő mélyen elkészített földön. A vetésforgásban oly előnővényt adjunk neki, mely a földet a gyomtól tisztítja s jó erőben hagyja vissza. Ilyen előnővények pl. zöldbükönny, lóher, takarmány roz. Jól terem még kender, trágyázott őszi vetés s tavaszi vetés után is, ha a föld jó erőben van. Nálam lóher után van beállítva a len.

Ugyanazon helyen nagyobb időközökben vettessék, pl. 6—9 év után, mivel több oly tápanyagot kíván, mely a talajbau kis mértékben van meg. Rövidebb időközben ugyanazon helyre, ha vetjük, a csontliszteli trágyázást el ne mulasszuk.

Ezek azon feltételek, melyek szem előtt tartandók a lentermesztésnél. A körülötte teendő egyéb munkálatokról pl. nyüvés, szárítás, áztatásról későbbben szólandunk, mert ezen munkálatok sikeres keresztülvitelétől függ részben a len jövedelmezése.

Bene József.

Eleven sövény vagy kerítésről.

A különböző szaklapok hasábjain többször lett ajánlva az éneklő madaraknak a gyümölcsös kertekbeni meghonosítása, mi végből sok helyen mesterséges fészkek készítéséről is gondoskodtak, kísérlettel végett magam is hoztam egy példányt; de egy pár vereben kívül nem akadt lakója, minek okát abban találtam, hogy a gyümölcsös kert ⅓-da körül 857 meter hosszú eleven kerítés levén, az éneklő madarak előszere-ttel viseltettek a természetes menhely iránt és így mellőzték a mesterkeltet.

Ezen eleven kerítés egyrésze galagonya (*Crataegus Oxyacantha*), más része gyertyáafa (*Carpinus Betulus*) do

ugy találtam, hogy ezen kerítésben míg a galagonyával ültetett részben csak 5 fészek volt, addig a gyertyánfával ültetett részben 27 fészek volt látható, mi azon következtetésre vezetne, hogy az éneklő madarak e két fánem közül a gyertyánfa bokroknak adnak előnyt, mivel ez az évi kétszeri ollózás (nyesés) folytán sokal tömöttebb és így biztosabb menhelyét nyújt, mint a galagonya bokrok. Az itt nevedezett családok — leszámítva a költözőket — télen át is megmaradnak, főleg ha nagy hó és hideg megjöttkor egy kis magtári hulladékkal is marasztaljuk a vendégeket, melyeknek köles, rosta alja és ocsu kedvencz eledelök. De van továbbá azon előnye is, hogy ezen kerítés az éneklőknek a ragadozó madarak ellen jó menedéket képez, mivel a ragadozók oda közé nem bujhatnak és ha még 20—20 méternyre nagy terebélyes fákat ültetünk és nevelünk, ez még eső és szél ellen is védelmül szolgál.

Nyáron az ily kerítés néptelennek tűnik fel, de egy szép nyári est elárulja mily népes, hány különböző helyről jön a kellemes madár dal, főleg a fülemilék kora reggeli és esti zenéjük bizonyítja, hogy a kerítésnek mennyi állandó lakója van!

Lakásom a községtől egy negyed órányira levén, ettől a gazdasági épületek szintén egy negyed órányira, az éneklő madárkák háborithatatlanul fészkelhettek és a nagy gyümölcsösben élelmöket felkeresendő, a rovarok és álczáknak hadat izentek, minek következése a lett, hogy míg a szomszéd községekben, a hernyók és más ártalmas rovarok a gyümölcsöt még bimbó vagy virág alakjában leszedték: addig mi itt igen bő gyümölcstermésnek örvendtünk, a gyümölcsnek helyben akadt vevője, úgy hogy a különböző helyekről jövő megrendeléseknek alig tudtunk eleget tenni.

A tavaszi munkák közeledvén, ki gyümölcsösseit tán új kerítéssel szándékozik ellátni, nem ajánlhatom eléggé a bükkfa eleven kerítését, egyfelől mert szép, másfelől mert jól nő és hasznos is. Míg azonban megerősödik, a régi kerítést jó leendő védelmül meghagyni. A bükkfa, ha elvénuül levágható, fája jó gép és szerszámfa s mivel jó sarjadzó képessége van, újra megújítható és az ollózást is kiállja.

Ha rendes ollózás alatt áll, szebb eleven kerítés nem is képzelhető, a hernyófészkeknek nem szokott helyet adni; csak egy veszedelmes ellensége van: a cserebogár; úgy hogy a hol ellene nem védik, ott meztelenre koppasztják s míg ebből tart a gyümölcsfákat nem lepi tömegesen, így hát míg a gyümölcsfákra kerülne a sor, mindig leendő elég idő a cserebogarakat elfogdosni.

Ott hol a hasznos mellett a csinoságra is tartanak igen ajánlható ezen gyertyánfa elven gyepű, kerítés, sőt még akkor is kifizeti a fáradságot, ha a meglevő kerítésen belül a csalán, bürök s más nagyobb dudvákat és gyomokat evvel helyettesítjük.

Tatár Lőrincz.

Az orsz. magyar gazd. egyesület közgyűlése folyó hó 2-án tartatott meg Budapesten a köztelken csekély számu tagok részvéte mellett. Elnök Gróf Szapáry Gyula megnyitója után, alelnök Korizmics László indítványára elnökének köszönetet szavazott a gyűlés Báró Hirsch 20,000 francnyi

adományának közvetítéséért és az ezen alapból a párisi világiállításon tett különféle hasznos vásárlásokért. Egyleti titkok Morócz István több új alapító és évdijas tagot jelentett be, mire a mult évi zárszámadáról szóló jelentés következett, mely a költségvetéssel együtt elfogadtatott. Az egyesület 50 éves fennállásának megünnepelesére alapítójának, Gróf Széchenyi Istvánnak arcképét fogja a szeptemberhóban tartandó rendkívüli közgyűlésen lelepleztetni és közébedet rendezni, ugyan ez időre az egyesület történeti vázlata is Galgóczy Károly által el fog készíttetni. A felseges királyi pár ezüst lakodalma alkalmával az egyesület testületileg fogja kifejezni hódolatát. Végre Gróf Károlyi Sándor a következő indítványt terjesztette elő:

„Tekintve, hogy az orsz. magyar gazd. egyesület közgazdasági érdekeink fejlesztését és előmozdítását ismeri el főfeladatának s tekintve, hogy a közvagyonosodás súlyedése és a kereskedelem általános pangása folytán immár égető szükséggé vált felderíteni elszegényedésünk okait és orvoslási módjait: tartson az egyesület gyakori nyilvános vitatkozásokat, melyekre az országban létező minden közhasznú társulat és minél több szakértő volna meghívandó. A megvitatandó és a választmánnyal közlendő kérdések kijelölésére és a vitaközás eredményének összesítésére, úgy mint az igazgató választmányának adandó jelentés végett, küldjön ki az egyesület, egy az elnökséggel együtt működő három vagy négytagu bizottságot és egy jegyzőt.“

Ezen indítvány el is fogadtatott és a bizottság Gróf Károlyi Sándor, Gróf Zichy Nándor, Kenessey Kálmán, Tormay Béla és Máday Izidor személyeikben kiküldetett — mire a közgyűlés eloszlott. —

Értesítés.

A nmlgu földmívelési ministeriumtól legközelebb a következő kísérleti magvak fogynak az erdélyi gazdasági egyesület rendelkezésére bocsátatni:

- 1.) Kubai zab 2 mérő.
- 2.) Chevalier árpa, 50 kilo.
- 3.) Soja (sárga és piros), 4 kilo.
- 4.) Mont d'or cukor bab, 5 kilo.
- 5.) Perless burgonya, 1 metermázsa.
- 6.) Erfurti hat hetes burgonya, 1 metermázsa.
- 7.) Price Globe répamag, 5 kilo.
- 8.) Magyar-óvári tengri, 10 kilo.
- 9.) Székely tengeri, 10 kilo.
- 10.) Indigo. —

Ennélfogva felkérem azon t. egyleti tagokat, kik jelentés kötelezettsége mellett ezen magvakat megkísérlelni óhajtják, szíve-kegyenek a mag és mennyiség megnevezésével magukat a titkári hivatalnál mielőbb előjegyezteni.

Kolozsvárt, 1879 martushó 17-én.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1879 mártiushó II.én.

Tartatott Tisza László elnök elnöklete alatt, jelen voltak Báró Huszár Sándor és Szabó József alelnökök, Zeyk József, legifjabb Gróf Bethlen Sándor, Ladányi Sándor, Szentgyörgyi Lajos, Gróf Schweinitz Gyula, Paget János, Dávid Antal, Szentgyörgyi József, Csulak Dániel, Filep István, Kulliseky János és Gamauf Vilmos egyleti titkár.

57. A martius 3-án tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván, — a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Ladányi Sándor és Csulak Dániel tagtársak kéretnek fel.

58. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése az 1878-iki zárszámadásról és a folyó évi költségvetésről, — mindkettő elfogadtatván, a közgyűlés elé terjesztetik.

59. A magyar törvénytárnak a költségvetés tárgyalásáig függőben tartott beszerzése, — elhatározzatik és a 36 frt 60 kr-ra rugó kiadás utalványoztatik.

60. Egyleti titkárnak a közgyűlés elé terjesztendő évi jelentésének előleges meghallgatására, — Dávid Antal és Csulak Dániel tagtársak kéretnek fel.

61—62. Gróf Nemes Vincze, Gróf Bethlen András és legifjabb Gróf Bethlen Sándor alapító tagokul jelentkeznek, — örömmel fogadtatván, kötelezvényeik a pénztárhoz tételnek át.

63—70 Velits Sámuel, Lengyel Ádám, Tuba Lajos, Vörös Sándor, id. Bodor Pál, K. Papp Miklós, Szabó Samu és Filep István kötelezvényüket megújító évdíjas tagok és

71—81. Gaal Elek, Szigethy Miklós, Szentkirályi Géza, Weress Dénes, Báró Jósika Andor, Báró Kemény Endre, Báró Kemény Simon, Gróf Bély Ákos, Szacs vay Sándor, Felszegi Samu és Hantz Pál ujonnan belépő évdíjas tagok, — örömmel fogadtatnak és kötelezvényeik a pénztárhoz tételnek át.

82. A biztosítási társulatok által az egyletnek felajánlt kedvezményi szerződésről alelnök Szabó József és titkár Gamauf Vilmos jelentést tevén, — igazgató választmány e jelentést magáévá teszi s pártolólág a közgyűlés elé terjeszti.

83. Gróf Schweinitz Gyula a gazdasági gép- és eszköz-orszjátéknak tervezetét mutatja be, mely szerint 40,000 db. 50 kros sorsjegy lenne kibocsátandó, — igazgató választmány a legapróbb részletig kiváló gonddal kidolgozott tervezet készítőjének fáradozásáért elismerő köszönetet mondva, beható vita után elhatározza, hogy azon esetben, ha a kincstár az illeteket elengedné, ha továbbá egy hiteles czég az összes sorsjegykészletet bizonyos feldijért, hajlandó lesz átvenni: akkor 15,000 darab 50 kros sorsjegy kibocsátásával a czélszerű gépek és eszközök ez uton való elterjesztésére nézve még ez évben kísérletet teend. A közgyűlési határozat is ily értelemben fog kikéretni.

84. Minister ő nmlga 5556 sz. a. értesíti az egyletet, hogy az erdélyi viszonyok rendezése czéljából martius végén, esetleg aprilhó elején illetékes szakférfiakból álló értekezletet hív össze s felszólítja az egyletet, hogy ezen magát két kiküldött tagja által képviseltesse, megjegyezvén, hogy az elnök, alelnök és több kiváló tag már is fel van kérve a részvételre,

— igazgató választmány minister ur ő nmlgának e nagy horderejű intézkedéséért őszinte köszönetet mondván, a fentiek értelmében képviselőkül Gál János és Bokros Elek tagtársakat kéri fel. Egyszersmint, miután a birtokrendezés és tagosítás ügye számos műszaki kérdéssel is összefügg, felkérendő lesz a minister ur ő nmlga, sziveskedjék az értekezletbe egy mérnöki szakembert is meghívni, mely czélból az igazgató választmány T. Velits Lajos urat bátorodik ajánlatba hozni. Továbbá kötelességévé tétellett a titkárnak, hogy az összes egyleti elintézetlen ügyek lajstromát összeállítsa s azt az értekezlet tagjaival előzetes tájékozás végett közölje.

85. Minister ő nmlga tudatja, hogy a kolos-monostori intézet reformja érdekében működendő vegyes bizottságba Báró Jósika Lajos, Paget János, Szabó József és Gróf Bethlen Géza tagtársakat kéri fel, — hálás tudomásul szolgálván, az illetőkkel a tárgyalások mielőbbi megkezdése czéljából közölni fog.

86. Elnök előlegesen tudatja, hogy a nmlgu ministerium legközelebb tizféle kísérleti magvakat fog egyletünk rendelkezésére bocsátani, — köszönettel tudomásul szolgálván, a magvak sorozata és mennyisége a lapban közlendő lesz, hogy a tagok előjegyzéseiket idejekorán megtehessek.

87. Elnök indítványozza, hogy Ő Felsegeik ezüst lakodalma alkalmából egyletünk is adjon kifejezést hódolatteljes érzelmeinek, még pedig oly módon, hogy részint az akkor Budapesten tartózkodó tagok, részint a netán innen csatlakozni kívánó tagok az orsz. magyar gazdasági egylet küldöttségében vegyenek részt egyletünk nevében, melynek megengedésére a társégylet felkérendő lesz, — igazgató választmány az elnök indítványát egyhangulag elfogadja s közgyűlés elé terjeszti.

88. Elnök indítványozza, hogy egyletünk ujja alakulásának 25 éves évfordulója, mely épen a jelen napokra esik, legméltóbban ugy lenne megünnepelhető, ha a felállítandó állami vinczellérképezdében két vinczellértanoncznak évi eltartására az egylet 100—100 frt alapítványt tesz, — az indítvány egyhangulag elfogadtatván, a közgyűlés elé fog terjesztetni.

89. Elnök indítványozza, hogy egy külön kiállítási alapnak előteremtésére czélszerűnek vélné a nmlgu pénzügyministeriumhoz azon kéressel fordulni, hogy az 1879-ben — esetleg 1880-ban — rendezendő jótékonyczélú államsorsjáték tiszta jövedelmének fele része az idézett alap javára az erdélyi gazdasági egyletnek engedtessek át, — egyhangulag elfogadtatván a közgyűlés elé fog terjesztetni. Egyszersmint igazgató választmány örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy elnökének sokoldalú és sikerdús fáradozásaiért ezennel jegyzőkönyvileg őszinte köszönetet mondjon.

90. Elnök előadja, hogy a létező vasuti árszabályokkal török buzával Budapesten és Bécsben versenyezni nem lehet, azért tudni kellene helyt vasuti állomásokon mi lenne a török buza minimális ára, hogy a tarifa leszállítás egyrészt és a távolabbi vitel másrészt e fontos terményünknek eladását lehetővé tegye; mely czélból megbizandó lenne a titkár, miszerint több vasutmenti birtokostól a realis árak iránt tudomást sze-

rezzen és azokat a további lépések megtehetése érdekében ugyancsak Tisza László tagtárssal közölje, — egyhangulag elfogadtatott.

91. Ladányi Sándor a mult ülés 56. j. k. száma értelmében írásban adja be azon indítványát, hogy az egyesület kerti telepeinek kezelésével hagyjon fel, azokat a cél fenntartása mellett intézeteknek vagy társulatoknak kihasználás végett ajánlja fel, vagy ha mind ez nem sikerülne: az anyag lehető értékesítésével adja el, a megmaradt összeget pedig fordítsa a szarvasmarhatenyésztés emelésére; — igazgató választmány beható vita után kimondja, hogy hajlandó különösebben a köztelekkel felhagyni, ha sem az egyesület, sem a cél ez által hátrányt nem szenved, — ugyanezért kéri a közgyűlést, hatalmazza fel az igazgató választmányt egy vizsgáló küldöttség kinevezésére, melynek jelentéséhez képest a kormánnyal, intézetekkel vagy társulatokkal értekezletek és alkudozások kezdehessenek, melyek, ha kedvező eredménnyel biztatva, végleges határozatot igényelnek, egy e célra összehívandó rendkívüli közgyűlés elé lesznek terjesztendők.

92. Gróf Schweinitz Gyula indítványozza, hogy a felállítandó löremondák ügyében előleges véleményezésre egy bizottság volna kiküldendő, — elfogadtatván, e bizottság tagjainak felkérésnek: Báró Bánffy Dániel, Paget János, Báró Wesselényi Ferencz, Gróf Teleki Géza, Gróf Bély Ákos és Gróf Schweinitz Gyula.

93. Szentgyörgyi József indítványozza, hogy fáradhatatlan munkássága pomologunk Kronstädter (Brassai) József tiszteletbeli taggá választassék, — egyhangulag elfogadtatván a közgyűlésnek ajánlólag fog beterjesztetni.

Hitelesítik:	Tisza László, s. k.
Ladányi Sándor, s. k.	egyleti elnök.
Csulak Dániel, s. k.	Gamauf Vilmos, s. k.
	egyleti titkár.

Vásári tudósítás.

A kolozsvári ugy nevezett Gergely napi országos marhavásár, mely e hó 9, 10, 11, 12. napjain tartatott, igen látogatott volt, mi részint a kedvező időjárásnak, mert szép derült s valóban tavaszi napjaink voltak, — részint magasabb árak nyereséje reményének tulajdonítható. Eladatott összesen 2466 darab és pedig:

Ökör	1100 darab párja	240—370 forintig.
2 éves ökörtulok	95 „ „	90—130 „
1 éves ökör-borju	90 „ „	50—75 „
Tehén	900 „ „	110—160 „
2 éves üsző	110 „ „	60—90 „
1 éves üsző	91 „ „	40—60 „
Ló	90 „ „	200—400 forint.

Lókiállítás Budapesten.

A „Lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság“ a májusi kiállításról körleveleket küldött szét; melyből kiemeljük a következőket: 1. A kiállítás és árveréshez köteles a tu-

lajdonos, lovát május 4-étől május 8-án délig az omnibus istállóban tartani. 2. A kiállított lónak eladónak kell lenni. 3. Minden ló után 10 frt-beiratási és hirdetmény-dij, a tartásért naponként 60 kr., továbbá az eladási árból 5% a társaságnak fizetendő. 4. A bejelentésnek legfeljebb április 10-ig kell történni; ha 200 ló már bejelentetett, a kitűzött időn túl csak kivételes feltételek mellett történik az elfogadás. A kiállított lovak szabad kézből is eladhatók s csak ha el nem adták, jönnek az árveréshez. A ló naponként 60 kr-ért egy jó minőségű katonai ló-adagot kap; — ebbe azonban a lovasz nincs számítva; de ha az illető nem szándékszik lovaszt küldeni, úgy a társaság olyanról is gondoskodik, azonkívül teljes felügyeletet fog gyakorolni. Naponkint lesz előlovgálás, kocsisás, ló-elővezetés a közönség előtt. —

Személyi hírek.

A földmivélés- ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter által állandó gazdasági tudósítói tiszttel megbízottak: Kolozsmegye területére: a gyalui járásban Szabó József, a b.-hunyadi járásban b. Jósika Sámuel, az almási járásban Récsey Pap Albert, a kolozsvári járásban Lészay Ferencz és Balla Pál, a mocsai járásban Véltits Károly, a mező-örményesi járásban Máthé Károly, a tekei járásban Szemerjai András, Kolos városában Zabulik Sándor és Teke városában Riemer Mihály. Gyulafehérvár város területére Novák Ferencz; Alsó-Fehérmegye területére: a csombordi járásban Szalánczi Lőrincz, a maros-ujvári járásban Pávai V. Elek, az alvinczi járásban Gondol Dániel, a magyar-igeni járásban Szász Pál és Kiss Bálint, a kis-enyedi járásban Biró Lajos, a balázsfalvi járásban Popa István és Balogh János, a verespataki járásban Fikker Ferencz, a nagy-enyedi járásban és Nagy-Enyed városában Magyar Pál, Abrudbánya városában Rákosi István és Vizakna városában Timár Károly.

Szeged elpusztulása

melynek gyászhiere az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlését még együtt találta, viszhangot keltett a jelen volt tagok kebelében és a példátlan szerencsétlenséggel szemben mindenki erejéhez képest, sőt egyik-másik tán azon felül is adakozott! Midőn a könyöradományok lajstromát, egyszersmint nyilvános nyugtaképen közöljük, teljes tisztelettel kérjük fel az adakozni kívánó t. tagtársakat és olvasókat, sziveskedjenek becses küldeményeiket mielőbb hozzánk intézni, mert „ki gyorsan ad, duplán ad!“

A begyűlt adományokat hetenként nyugtázni s a m. kir. belügyminiszteriumhoz felküldeni fogjuk.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Első közlemény.

A szegedi árvizkárosultak javára az erdélyi gazdasági egyesület gyűjtéséhez adakoztak:

Erdélyi gazdasági egyesület 300 frt, Tisza László 50 frt, Báró Bánffy Dániel 40 frt, Zeyk József 25 frt, Paget János 25 frt, Szabó József 20 frt, Báró Huszár Sándor 10 frt, Báró Jósika Andor 10 frt, Hutflész Károly 10 frt, Báró Kemény György 5 frt, Vörös Sándor 5 frt, Dr. Szaniszló Albert 5 frt, Szabó Sámuel 5 frt, Báró Bánffy Ernő 5 frt, Finály Henrik 5 frt, legifjabb Gróf Bethleu Sándor 5 frt, Inczedy Sámuel 5 frt, Zeyk Dániel 5 frt, Ladányi Sándor 5 frt, Szigethy Miklós 5 frt, Dávid Antal 5 frt, Ritter Gusztáv 5 frt, Boér Sándor 5 frt, Velits Károly 5 frt, Szilágyi György 5 frt, Tulogdi Soma 5 frt, Dr. Hintz György 5 frt, Korbuly Bogdán 5 frt, Gámán Zsigmond 5 frt, Páll Sándor 5 frt, Gamauf Vilmos 5 frt, Szentgyörgyi József 2 frt, Szenkovich Márton 2 frt, Gaal Elek 1 frt, Kertész György 1 frt és Walter Lajos 1 frt; összesen 607 forint, mely távirati úton martius 12-én a m. kir. belügyministeriumhoz felküldetett. —

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjúpiacz Budapest, mart. 8—15-ig. 1879.

Buza árak a csekély készlet miatt emelkedőben, forgalom 80—85,000 metermáza, ár 8.65 frt.

Rozs csekély készlet, forgalom 3000 metermáza, ár 6.20 frt.

Árpa, változatlan, forgalom 3000 metermáza, ár: takarmány-árpa 5.25—5.50 frt, seres árpa 7.75 frt.

Zab, nagyobb kereslet, forgalom 2000 metermáza, ár 5.60 frt.

Törökbuza készlet korlátolt, forgalom 8000 metermáza, ár 4.75 frt, a kőbányai állomáson — frt.

Gyapju: A martiusi gyapjvásár lefolyt, kereskedelmi gyapjak ára nyomott volt, részletes tudósítás a jövő számban.

Gabona-árak:

minimum és maximum	Budapest mart. 15	Bécs mart. 15
Buza	6.75—10.50 frt	8.70—11.70 frt
Rozs	5.90—6.10 frt	6.60—7.00 frt
Árpa takarmány	5.25—5.50 frt	5.00—5.30 frt
Árpa szeszflözésre	6.30—7.00 frt	— — —
Árpa seres	7.40—8.50 frt	6.70—10.60 frt
Zab	5.65—5.85 frt	5.90—6.75 frt
Repcze	— — —	13.50—14.50 frt
Törökbuza	4.65—4.80 frt	5.35—7.05 frt

Budapesti marhavásár martius 13-án Összes felhajtás 2041 darab nagy- és 941 darab apró marha. Ebből eladatott: 92 drb. bika, 641 drb. ökör, 660 drb. vágó tehén, 80 drb. fejős tehén, 54 drb. bival, 552 drb. borju, 940 drb. bárány. — Árak: bika darabonként 75—156 frt, ökör páronként 215—455 frt, vágó tehén páronként 160—305 frt, fejős tehén darabonként 80—197 frt, bival páronként 170—245 frt, borju darabonként 14—30 frt, bárány páronként 4—6½ frt. Husarak 100 kilonként: ökörhus 49—52 frt, tehénhus 47—50 frt, borjuhus 70—90 frt, bivalhus 42—46 frt.

Bécsi marhavásár martius 10-én Összes felhajtás 2556 darab és pedig 2111 drb. magyar, 208 drb. lengyel és 237 drb. német fajta, mind göboly, melyből 2456 drb. ökör, 49 drb. tehén, 45 drb. bika és 36 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 48½—57½ frt, lengyel 52—55½ frt, német 52—57 frt, tehén 48—52 frt, bika 48—52 frt, bival 42—48 frt. Lában darabonként 105—205 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár martius 14-én (Az első magyar sertéshizláló részvénytársaság jelentése). Daczára a bécsi keddi vásárról jött lanya-hireknek, az itteni árak szilárdak maradtak és a darabforgalom élénk volt. Hizlalni való állat, ha jó, könnyen elkél és az élősúly kilójára 35 krt szívesen fizetnek.

Jegyzett árak: magyar sertés nehéz 44—46 kr., könnyebb 43—45 kr. Vidéki nehéz 43—44 kr, szerbiai makkolt 40—40½, oláh — — — kr, süldő 39—40 kr., netto súly kgrként. Állomány: mart. 7-ről maradt 54,040 drb. Felhajtattott: Alföldről hizott 4670 drb., kővér 1430 drb., sovány — drb., Erdélyből 440 drb., Szerbiából 1030 drb., Oláhországból 1610 drb., vidéki felhajtás 70 drb., magyar államvasutal 1000 drb., összesen 10,250 darab. Elhajtattott: Felföldre 440 drb., Bécsbe (mult héten 986 drb.) 3630 drb., Prágába 1060 drb., Bodenbach felé 1370 drb., Ruttek felé 290 drb., Mainz és Stuttgart felé 180 drb., budapesti fogyasztás 2750 drb., kőbányai szalonnasertés 120 drb., összekötő vasuton Grätzba 90 drb., összesen 9930 drb. Marad állomány 54,360 drb., melyből 44,000 hizlalóban. A részvénytársaságokban 8590 drb., van elhelyezve.

Disznózsirban a forgalom a legszükségesebbre szorított, kész áru hordóval együtt 50½—51½ frt., martius aprilis havi kötésben hordó nélkül 47½—48 frt.

Szalonna, szintén csekély forgalom, vidéki szalonna 39—41 frt, városi áru 44—45 frt, füstölt szalonna 51—51½ frt.

Bécsi sertésvásár martius 11-én. Összes felhajtás 4205 darab és pedig 1138 drb. nehéz, 1202 drb. középnehéz és 1865 drb. süldő; melyből 916 drb. magyar, 1865 drb. orosz-lengyel, 1095 drb. szerb és 299 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 37—41 frt, középnehéz 34—36 frt, süldő 31—38 frt, szalonna és zsir 50—53½ frt. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (11—52.) **Voith Gergely,**

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

(4.)

Figyelmeztetés.

(11—52.)

A t. cz. közönség becses figyelmét felhívjuk, miszerint tűz- és jégkár elleni biztosításokat, ugy az ember életére, különféle módozatokban tehető biztosítási ajánlataikat, közvetlen a főügynökségnél, vagy az illető al-ügynök uraknál eszközölni, respective foganatosítani sziveskedjenek.

A koczkázások szigorú felügyelet alatti elvállalása és az ügy pontos kezelése — azon üdvös és bizalmat gerjesztő — eredményt mutatják fel, hogy a károk szabályszerű és gondossággal párosult megtérítése mellett — a részvényesek évenként — mindig jelentékeny osztalékban részesíttetnek.

A részvények jelenlegi értéke 2200 frt, noha a befizetett összeg csak 315 frt.

**Az első magyar általános biztosító társaság
kolozsvári főügynöksége.**

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	telej buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhahús
árak krajczárookban											
Beszterozo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs	mart. 11	450	390	330	—	135	255	300	100	200	32
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	mart. 8	750	700	400	340	200	370	130	60	—	32
Kolozsvár	mart. 13	468	—	350	—	170	300	150	180	300	42
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Ezelen	mart. 14	560	460	380	380	200	290	160	90	320	40
Szegvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	mart. 12	600	550	390	380	210	380	280	150	400	36
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	mart. 13	450	350	338	—	175	232	180	80	280	36
Sz.-Údvárhely	mart. 11	600	400	350	—	200	350	180	30	201	32
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljesítés szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	szori hirdetésnél									
	fizetendő forint									
	1	1—3	4—6	7—12	13—18	19—24	25—30	31—36	37—42	43—52
1/10 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
2/10 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
3/10 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
3/10 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
1/10 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.